

Chitabu cha MUHUBIRI Tanga mbere

Chitabu cha Muhubiri (Chieburania: Kohelethi) china ujuzi wa mutu ambaye waaza sana kuhusu ufupi wa maisha ga mwanadamu na mashakage. Walola ikimaye, utajiriwe na furahaye, achiona kukala maisha gana mambo manji ambago ni magumu gasigoeleweka. Katika kuazakpwe, iye waona taviwezekana kuelewa mipango ya Mlungu ambaye ndiye alongozaye mambo ga phapha duniani. Phahi kpwa sababu ya gago anaahimiza atu ahende kazi kpwa chadi na adziburudishe na vyo arivyohewa ni Mlungu.

Maazo manji ga Muhubiri yuyu ganaonekana kukala ni ga mashaka na matatizo. Kpwa sababu iyo, Muhubiri anahuonya kpwa kuamba: “Muogopheni Mlungu, chisha mlunge malagizoge; kpwa kukala gago ndigo ga lazima kpwa mwanadamu.” (12:13)

Maelezo muhimu kpwa chifupi

Dze, maisha gana umuhimu? 1:1—2:26

Misemo kuhusu maisha 3:1—11:8

Maonyo ga mwisho 11:9—12:8

Chimarigizo 12:9-14

Maisha ganatsapa

¹ Higa ni maneno ga Muhubiri. Muhubiri iye kala ni mwana wa Daudi, ariyekala mtawala wa Iziraeli ko Jerusalem.

- 2 Muhubiri anaamba, “Takuna rinarodumu tsetsetse,
gosi gahendekago ganatsapa.”
- 3 Mutu anaphaha fwaida yani
kpwa kazi ahendayo phano tsini ya dzuwa?
- 4 Chivyazi chimwenga chiredza, chanjina chinasira
ela dunia inasala vivyo ta kare na kare.
- 5 Dzuwa nkutuluka na kutswa,
na kuhenda wangbwi kuuya chikoandzira
rikatuluke tsona.
- 6 Phepho nkupiga kuphiya mwakani,
rikagaluka kupiga kuphiya vurini
nkuzunguluka zunguluka
na kuuyira mizungulukoye.
- 7 Myuho yosi inamwaga madzi baharini,
ela yo bahari tayiodzala.
Madzi nkuuya ko myuho iandzirako,
chisha gakaandza tsona kujera.
- 8 Mambo ni gago kpwa gago siku zosi.
Matso tagaremwezwa ni kuona,
wala masikiro tagasinywa ni kusikira.
- 9 Gokala, ndigo ndigokala,
na gohendwa ndigo ndigohendwa.
Taphana chitu chiphya bii hipha tsini ya
dzuwa.
- 10 Dze, kuna chitu chochosi ambacho atu
anaweza kuamba,
“Lolani chitu chiphya hichi”?
Chicho chakala kare
pho kare kabila yehu.
- 11 Takuna mutu atambukiraye atu ariokalako
pho kare
hata nyo ndiokala bada ya swiswi

taandatambukirwa ni nyo ndiolungira.

Ikima ya mwanadamu taitosha

¹² Mimi muhubiri, kala ni mfalume wa Iziraeli ko Jerusalemu. ¹³ Náhenda chadi kuchunguza na kuendza kpwa ikima chila chitu chihendekacho hipha tsini ya dzuwa. Mlungu waapha anadamu kazi ngumu. ¹⁴ Náona mahendo gosi gahendwago phapha tsini ya dzuwa, nago tagana fwaida yoyosi, ni sawa na kuzoresa phepho.

¹⁵ Chiricho kundzika tachiweza kugoloswa, na ambacho tachipho tachiweza kuolangbwa.

¹⁶ Phahi náaza nchiamba, “Náphaha ikima kuriko osi ariotanguliya kutawala ko Jerusalemu. Nao moyo wangu ukamanya ikima na marifwa ni chitu chani.” ¹⁷ Náhenda chadi cha kumanya ikima ni chitu chani na koma na uzuzu ni utu wani. Nchielewa kukala higo gosi piya ni dza kuzoresa phepho.

¹⁸ Kpwa mana ikima nyinji inareha sonono nyinji; na nyo aenjerezao marifwa anadzienjerezera huzuni.

2

Raha taina mana

¹ Phahi náaza nchiamba, “Godzera nidziinjize kpwenye raha, nidzifurahishe.” Ela hata vivyo gaga piya tagana fwaida. ² Nchimanya kukala chitseko na kudziburudisha tavifwaha chitu. ³ Náririkana na nchiendza njira ya

kudzichangamsha mwiri kpwa kunwa uchi na kuhenda mambo ga chizuzu (kuno nchere na ikima). Kala nalonda nimanye ni chitu chani chinono ambacho anadamu anaweza kuhenda, wakati anaenderera kuishi maisha gao mafupi phapha duniani. ⁴ Náhenda mambo makulu: nádzidzengera nyumba na nchirima minda ya mizabibu. ⁵ Nádzitengezera bustani na nchirima minda, nami nchiiphanda mihi ya matunda ga chila aina. ⁶ Nchidzitengezera mitsara ya madzi ga kumwagira mihi mitsanga. ⁷ Nágula atumwa alume na achetu, nchikala na atumwa ariovyalwa mwangu nyumbani, tsona nchikala na vyaa vinji vya mifugo kuriko osi arionitanguliya kuishi Jerusalemu. ⁸ Chisha nádzikusanyira feza na zahabu na hazina kula kpwenye falume nyinji na kula kpwenye majimbo manji. Nami nchidziphahira aimbadzi alume na achetu na nchidzistarehesha na ana-chetu anji dza mlume yeyesí aazavyo.

⁹ Phahi nákala mkpwulu kutsupa osi arioishi kabila yangu ko Jerusalemu. Kahi ya gosi gaga náenderera kukala na ikima.

¹⁰ Siyadzilafya chitu chochosi nrichochiaza.

Siyadzizuwiya starehe yoyosi,
na moyo wangu uchifwahirwa ni mambo nri-
gogahenda

na gaga gachikala zawadi yangu.

¹¹ Chisha nchilola gosi nrigohenda na mikono yangu

2:4 2:4 1 Afalume 10:23-27; 2 Nyakati 9:22-27 **2:7** 2:7 1
Afalume 4:23 **2:8** 2:8 1 Afalume 10:10,14 **2:9** 2:9 1 Nyakati
29:25

na vyo nirivyokala na chadi kugahenda.
 Nami nchimanya kukala gosi tagana mana, sawa
 na kuzoresa phepho,
 chitu sichokala na fwaida phapha tsini ya
 dzuwa.

*Ikima na raha
 ihewa ahamiraye Mlungu*

12 Phahi náandza kuaza mana ya kukala na
 ikima,
 kukala na koma na uzuzu.

Mfalume anaweza kuhenda chitu chani,
 isiphokala go garigohendwa ni afalume ari-
 otanguliya.

13 Ndipho nriphomanya kukala ikima ni nono
 kuriko uzuzu
 dza mwanga urivyo mnono kuriko jiza.

14 Mwenye ikima anaona aphiyako,
 wakati mzuzu ananyendeka jizani.

Ela namanya kukala
 mwisho wa osi airi ni mmwenga.

15 Chisha náchigomba chimoyo-moyo nchiamba,
 “Ndigophaha mzuzu, piya mimi gandaniphaha.
 Kpwa utu wani phahi nkakala na ikima
 nyinji?”

Ndipho nchidziambira kukala
 gaga gosi piya ganasinya.

16 Mana atu osi andafwa, enye ikima na azuzu
 nao taandatambukirwa,
 kpwa sababu siku zedzazo osi andakala
 akayalwa.

17 Kpwa hivyo nchisinywa ni maisha, mana
 gosi gahendekago tsini ya dzuwa ganareha tabu

kpwangu. Shuuli nyinji tazina mana yoyosi, ni sawa na kuzoresa phepho.

Chadi tachina mana

¹⁸ Názira gosi nrigogatuluzira jasho phapha tsini ya dzuwa, kuona kukala ndamrichira urisi ye ndiyekpwezatawala bada yangu. ¹⁹ Na ni ani amanyaye kukala iye andakala mwenye ikima au mzuzu? Ela iye, ndiye ndiyemiliki vyosi nrivyoviphaha kpwa chadi changu na ikima yangu phapha tsini ya dzuwa. Cho chadi changu china mana yani? ²⁰ Phahi nriphooza kuhusu zo kazi zozihenda kpwa chadi phapha tsini ya dzuwa, návundzika moyo, ²¹ mana mutu ariyehenda kazi kpwa ikima na marifwa na kpwa ustadi, ni ariche vitu vyosi vifurahishe mutu wanjina ambaye kayavituluzira jasho. Gaga nago ganasinya, na ni mai sana. ²² Mutu anaphaha fwaida yani kula kpwa kazize zosi ahendazo kpwa chadi phapha tsini ya dzuwa? ²³ Mana sikuze zosi zikaodzala sonono, na kaziye inamtsukiza. Hata usiku achiliye taioya. Cho chadiche china mana yani?

²⁴ Takuna dzambo nono zaidi kpwa mwanadamu kuriko kurya, kunwa na kudziburudisha na mapato ga kaziye. Gaga nago námanya gala mikononi mwa Mlungu. ²⁵ Mana bila ya iye, mutu kaweza kuphaha chakurya au kudziburudisha? ²⁶ Mlungu nkumupha ikima, marifwa na furaha mutu amuhamiraye. Ela

2:23 2:23 Ayubu 5:7; 14:1 **2:24** 2:24 Muhubiri 3:13; 5:18; 9:7; Isaya 56:12; Luka 12:19; 1 Akorintho 15:32 **2:26** 2:26 Ayubu 32:8; Misemo 2:6

kpwa mwenye dambi nkumupha kazi za kuvuna na kuika phamwenga, chisha akamupha yuyatu amuhamiraye. Gaga nago ganasinya, ni sawa na kuzoresa phepho.

3

Chila chitu china wakatiwe

- ¹ Chila chitu china mingaye
na chila chihendekacho phapha tsini ya
dzuwa china wakatiwe:
² kuna wakati wa kuvyalwa na wakati wa kufwa,
wakati wa kuphanda na wakati wa kuvuna,
³ wakati wa kuolaga na wakati wa kuphoza
wakati wa kubomola na wakati wa kudzenga
⁴ wakati wa kurira na wakati wa kutseka,
wakati wa kusunoneka na wakati wa kufwiha,
⁵ wakati wa kutsamula mawe na wakati wa
kugakusanya
wakati wa kudonerana na wakati wa kusadon-
erana
⁶ wakati wa kuendza na wakati wa kuangamiza
wakati wa kuika na wakati wa kutsupha
⁷ wakati wa kuahula na wakati wa kushona
wakati wa kunyamala na wakati wa kugomba
⁸ wakati wa kumendza na wakati wa kumena
wakati wa viha na wakati wa amani.

Kazi huhewayo ni Mlungu

- ⁹ Mutu anaphaha fwaida yani kpwa kazi ahendayo? ¹⁰ Nikaona go majukumu ambago ganamyuga mwanadamu ambago Mlungu wamupha. ¹¹ Mlungu wahenda chila chitu chikale chinono kpwa wakatiwe. Waika maazo ga wakati ambao tauna mwisho, ndani ya

moyo wa mwanadamu, ela mutu anaweza kuelewa seemu ndide ya mahendo ga Mlungu. ¹² Ndipho nchimanya kukala takuna nono kpwa mwanadamu isiphokala kufwahirwa na kudziburudisha wakati wosi aishio. ¹³ Tsona kukala chila mutu achirya, achinwa na kudziburudisha kpwa manono ga kazize zosi, ni zawadi kula kpwa Mlungu. ¹⁴ Ninamanya kukala chila chitu Mlungu ahendacho chindadumu ta kare na kare. Takuna chinachoweza kuenjerezwa au kuphunguzwa. Mlungu wagahenda gakale vivyo ili atu amuogophe. ¹⁵ Chihendekacho vivi, chahendeka kare, ndichohendeka siku zedzazo, piya chahendeka kare. Mlungu nkuhenda chitu chohendeka kare chihendeke tsona na tsona.*

*Uamuli na maisha ga badaye
ni ga Mlungu*

¹⁶ Zaidi ya gago, nikaona chitu chanjina phapha tsini ya dzuwa: Uyi ukahala phatu pha haki na usawa. ¹⁷ Phahi nágomba mwangu moyoni nchiamba, “Mlungu andaamula atu a haki na ayi, mana chila chitu na chila kazi ina wakatiwe.” ¹⁸ Nchiaza mwangu moyoni nchiamba, “Mlungu anaajeza anadamu kpwa kuaonyesa kukala aho ni sawa tu na nyama.” ¹⁹ Mana mwisho wa mwanadamu ni sawa na mwisho wa nyama. Vyo afwavyo mwanadamu, ndivyo afwavyo nyama. Osi anaphuma sawa, mwanadamu kana cha zaidi kuriko nyama. Osi taadumu. ²⁰ Osi nkuphiya phatu phamwenga.

* **3:15** 3:15 Tasfiri ya Chieburania inaweza kumanisha hivi Mlungu anaendza chira ambacho chaendzwa ela ni vigumu kuitafusiri.

Osi ala mtsangani na osi andauya mtsangani.
²¹ Ni ani amanyaye kukala roho ya mwanadamu nkuphiya dzulu na roho ya nyama ikaphiya photsi? ²² Kpwa hivyo náona kukala takuna chitu chinono zaidi kpwa mwanadamu kuriko kudziburudisha na mapato ga kazize mana uho ndio mtalowe. Ni ani awezaye kummanyisa mwanadamu ndigohendeka bada ya iye?

4

Uyi phapha tsini ya dzuwa

¹ Chisha nchiona kuonerana kurikokala ku-naenderera phapha tsini ya dzuwa: naona chiriro cha atu aonerwao, nao kala taana mutu wa kuaterya mana ariomanera kala ana nguvu kuashinda. ² Nami nchiona kukala baha atu ariofwa kare kuriko atu ario moyo. ³ Ela zaidi, baha aho ambao taadzangbwevyalwa, mana taadzangbweona mai gahendekago phapha tsini ya dzuwa.

Chimuphacho mutu hamu ya kuhenda kazi

⁴ Chisha nchiona kukala sababu ya mutu kuhenda chadi kpwa kuhumira ujuziwe ni kuonera ayae wivu. Gaga nago tagana mana, ni sawa na kuzoresa phepho.

⁵ Mzuzu kahenda kazi
 na mwishowe nkudzihirisa.

⁶ Ela ni baha kukala na chitu chidide na ukale na amani,
 kuriko kukala na vitu vinji kpwa kuhenda kazi ngumu,
 kuku ni sawa na kuzoresa phepho.

⁷ Tsona nchiona chitu chanjina ambacho kala tachina mana phapha tsini ya dzuwa. ⁸ Náona mutu mmwenga muweche, kana mwana wala ndugu. Ela karichire kuhenda kazi wala kay-atosheka na mali ariyokala nayo. Naye achidzi-uzi: “Natuluza jasho na kudzilafya starehe kpwa sababu ya ani?” Gaga nago tagana mana na ni utu wa kusononesa.

Samani ya msena

⁹ Ni baha kukala airi kuriko kukala muweche. Kpwa kukala chila mmwenga andafwaidika kula kpwa myawe. ¹⁰ Mmwenga achigbwa, ye myawe andamuunula. Ela shauriye ye mutu ariye muweche, mana ndiphogbwa kandaphaha mutu wa kumuunula. ¹¹ Tsona atu airi achilala phamwenga, andatiyana dzoho. Ela mutu achilala macheye andaphahadze dzoho? ¹² Mutu achikala muweche anaweza kuturya ni adui, ela achikala airi andaturya adui. Kowa ya nyugbwe tahu si rahisi kudoka.

¹³ Baha mvulana mchiya mwenye ikima kuriko mfalume mtumia ambaye ni mzuzu, tsona kalunga ushauri. ¹⁴ Muhana dza iye anaweza kukala wakala busu, chisha akakala mtawala. Au anaweza kukala wavyalwa mchiya na akakala mtawala. ¹⁵ Nami nchiona atu osi aishio anaenderera na shuuli zao tsini ya dzuwa, piya nchiona mvulana wanjina ndiyekp-wedzatawala bada ya ye mfalume. ¹⁶ Isabu ya atu arioatanguliya kala taina mwisho. Ela hinyo ndiovyalwa badaye taandahamirwa ni iye. Kpwa kpweli gaga nago ni dza mvuche, sawa na kuzoresa phepho.

5

Kumuogopha Mlungu

¹ Dzimanyirire uinjirapho ndani ya nyumba ya Mlungu. Mana baha kuinjira himo ili uphundze, kuriko kulavya sadaka za azuzu, mana azuzu taamanya kukala anahenda mai. ² Ririkana kabila kudzangbwegomba na usikale mwepesi wa kuahidi utu mbere za Mlungu. Mana Mlungu a dzulu mlunguni ela uwe u phapha duniani. Kpwa hivyo usikale na maneno manji.

³ Mutu achikala na wasiwasi munji nkuloha ndoso, na mutu achikala na maneno manji nkugomba uzuzu.

⁴ Uchiika naziri kpwa Mlungu, usikae kuiusa. Mana Mlungu kahamirwa ni azuzu. Yo naziri uriyoika iuse. ⁵ Ni baha usiike naziri tsetsetse kuriko kuyiika na usiyiuse. ⁶ Tundza lilimiro sedze rikakuinjiza dambini. Mana uchihenda hivyo indabidi umuambire mtumishi wa Mlungu kukala wapitiliywa. Kpwa utu wani umtsukize Mlungu na manenogo na kumuhenda abanange kaziyo?

⁷ Ndoso nyinji na maneno manji tagana mana yoyosi. Chitu cha mana ni kumuogopha Mlungu.

Mali taina mana yoyosi

⁸ Usiangelale uchiona achiya anaonerwa na kulafiwa haki yao kpwenye tsi, mana chila ariye na cheo anatetewa ni mkpwulu wanjina ariye dzuluye, na dzulu ya aho osi kuna mkpwulu zaidi anayeaehehera.* ⁹ Fwaida ya mavuno ga

5:4 5:4 Zaburi 66:13-14

* **5:8** 5:8 Maandiko ga Chieburania tagawazi.

tsi ni kpwa atu osi, hata mfalume anakuluphira mavuno gago.

¹⁰ Amendzaye pesa kandatosheka na zo pesa, wala amendzaye mali kandatosheka nyongeza. Gago nago tagana mana.

¹¹ Mali ichienjerezeka, aryadzi nao nkuenjerezeka. Dze, ye mwenye mali anaphaha fwaida yani isiphokala ko kualolato anaphozirya?

¹² Mchibaruwa alala usingizi wa mtswano, akale akarya kumvuna au akahenda lamba-lamba tu. Ela tajiri kaphaha usingizi kpwa sababu ya utajiriwe munji.

¹³ Nkaona dzambo dzii hipha tsini ya dzuwa: atu nkudziikira akiba kpwa ajili ya wakati wa shida, ¹⁴ chisha zikaangamika bahati mbaya kpwenye bishara. Mwisho atu aho nkukala taana chitu cha kuarichira ana aho ario avyala enye. ¹⁵ Vyo arivyotuluka chitsaha kula ndanini mwa nine zao, ndivyo ndivyouya kuko arikola bila chitu. Kandaweza kuphiya na hata seemu ndide ya mapatoge mwakpwe mikononi. ¹⁶ Chichi piya ni chitu chii. Aho andauya dza vyo vyokpwedza, nao andakala akaphaha fwaida yani kutuluzi jasho kpwa ajili ya phepho? ¹⁷ Siku zosi arya jizani, kuno ana sonono, makongo na utsungu.

¹⁸ Phahi nchimanya kukala ni vinono na vinafwaha atu arye, anwe na adziburudishe kpwa gosi arigogatuluzira jasho phapha tsini ya dzuwa kpwa muda mchache ambao Mlungu waapha, mana hinyo ndio mtalo wao. ¹⁹ Chila

mwanadamu ambaye Mlungu akamupha utajiri na mali na kumjaliya wakati wa kudzuburudisha, naashukuru chisha ahamirwe ni vyo arivyophaha kpwa jashore. Mana chicho ni chipawa kula kpwa Mlungu. ²⁰ Na kpwa kukala Mlungu akamjaliya kuishi na furaha, mwanadamu kandakala na wasiwasi munji kuhusu maishage mafupi.

6

Maisha gasigo na raha

¹ Nikaona chitu chimwenga chii phapha tsini ya dzuwa, ambacho chikaaremerera anadamu; ² Mlungu nkumuajaliya mutu utajiri, mali na nguma hata chila achiazacho akachiphaha, ela Mlungu kamupha uwezo wa kudzuburudisha na vitu vivyo badalaye mutu wanjina nkudziburudisha navyo. Gaga nago ganasinya na gansononeso. ³ Mutu achiweza kuvyala ana gana mwenga na kuishi miaka minji, ela asihamirwe ni maishage wala kuzikpwato, phahi naamba baha mimba iriyomwagika kuriko iye. ⁴ Mimba iriyomwagika, nkuuya jizani chisha ikayalwa. Hiri naro ni dzambo risiroelezeka. ⁵ Zaidi ya gago, mwana wa namuna iyo kaphahire kuona mwanga wa dzuwa au kumanya chitu chochosi, ela ayaoya vinono kuriko ye tajiri. ⁶ Na hata kala mutu iye andaishi miaka elufu mbiri, ela kandadziburudisha, phahi ni baha ye mwana kuriko iye. Osi airi anaphiya phatu phamwenga. ⁷ Mwanadamu nkutuluka jasho kpwa ajili ya chakurya, ela hamuye ya kurya taisira bii.

⁸ Kpwani mutu mwenye ikima ana fwaida yani kuriko mzuzu? Na mchiya anaphaha fwaida yani achimanya kuendeleza maishage vinono? ⁹ Baha kuhamirwa ni urichonacho kuriko kuhangaika kpwa kuaza chitu usichokala nacho. Gaga nago tagana mana, ni sawa na kuzoresa phepho.

¹⁰ Chila chitu chihendekacho, chapangbwa kula kare, na chila ndichomphaha mwanadamu chinamanyikana. Kpwa hivyo mwanadamu kaweza kushindana na Mlungu mwenye nguvu kuriko iye. ¹¹ Maneno gachikala manji nkukala ganatsanganya mutu nago tagana fwaida kpwa mwanadamu. ¹² Mana ni ani amanyaye garigo manono kpwa mwanadamu wakati anaishi maishage mafupi gatsupago dza chivurivuri? Ni ani awezaye kumuambira mwanadamu mambo ndigohendeka bada ya iye kufwa hipha tsini ya dzuwa?

7

Maazo kuhusu maisha

- ¹ Baha nguma nono kuriko marashi ga gali.
Baha siku ya kufwa kuriko siku ya kuvyalwa.
- ² Baha kuinjira nyumba ya hanga
kuriko kuinjira nyumba ya sharee.
Mana hinyo ndio mwisho wa chila mwanadamu
na osi ario moyo ni amanye.
- ³ Baha sonono kuriko chitseko,
mana sonono nkumuhenda mutu akale na
ikima.
- ⁴ Mwenye ikima nkuririkana kuhusu chifo

- ela mzuzu nkuaza raha.
- ⁵ Baha kudemurirwa ni mwenye ikima
kuriko kuphundza wira wa azuzu.
- ⁶ Mana kpwapwa za azuzu
ni dza miya idodorekayo mohoni na tayi-
ivwisa chitu.
- ⁷ Kpwa kpweli kuonerwa nkumuhenda mwenye
ikima mzuzu,
na kuhongbwa nkubananga moyo.
- ⁸ Baha mwisho wa utu kuriko mwandzowe,
na baha moyo wa kuvumirira kuriko wa
kudzikarya.
- ⁹ Usitsukirwe upesi,
mana tsukizi zikala moyoni mwa azuzu.
- ¹⁰ Usiuze, “Kpwa utu wani mambo kala ni
manono pho kare kuriko siku zizi?”
Mana riro ni swali ra chanache.
- ¹¹ Ikima ni nono kuriko urisi,
nayo ina manufwaha kpwa nyo ario moyo.
- ¹² Kpwa mana urindzi wa ikima ni dza urindzi
wa pesa,
na fwaida ya marifwa ni hino:
kukala ikima nkumfwaidi iye ariye nayo.
- ¹³ Ririkana vinono kuhusu kazi ya Mlungu.
Mana ni ani awezaye kugolosa utu ambao
iye akauhenda umyoke?
- ¹⁴ Kala na raha siku za kuongokerwa, na siku
za mai tambukira kukala Mlungu wahenda hiri
na ro ranjina piya, ili mwanadamu asiweze
kutabiri ndigokpwedza badaye.
- ¹⁵ Kahi ya maisha gangu gasigodumu, náona
mambo higa: náona mutu wa haki anafwa

mapema dzagbwe ana haki, na mutu mui anaishi maisha mare dzagbwe ni mui. ¹⁶ Phahi, usikale wa haki kutsupa chiasi, au kukala wa ikima kutsupa chiasi. Kpwa utu wani unalonda kudziangamiza mwenye? ¹⁷ Usikale mui kutsupa chiasi, na usikale mzuzu. Kpwa utu wani ufwe kabila ya wakatio? ¹⁸ Phahi gbwira ro lagizo ra kpwandza na ro ra phiri piya. Mana amuogophaye Mlungu andakala na chiasi.

¹⁹ Mwenye ikima ana nguvu kuriko atawala kumi ario mudzini.

²⁰ Kpwa kpweli takuna mutu phapha duniani mwenye haki ambaye nkuhenda manono siku zosi, bila kuhenda dambi.

²¹ Usiphundze chila chitu ambacho atu anagomba sedze ukasikira mtumishio anakulani.

²² Kpwa mana uwe mwenye unamanya urivyogomba mai kano nyinji kuhusu atu anjina.

²³ Wakati wosi nájeza niwezavyo kuhenda ikima ilongoze kufikiriya kpwangu na mahendo gangu. Nchiamba, "Naaza kukala na ikima." Ela taiyawezekana. ²⁴ Ikima i kure na ni vigumu kuiphaha. ²⁵ Kpwa hivyo náamua kuchunguza, kuelewa, kuendza ikima na kumanya mana ya mambo gahendekago. Kala nalonda ni-manye napho uyi ni upumbavu na uzuzu ni koma. ²⁶ Chitu chimwenga ambacho námanya chiutsungu zaidi ya chifo ni hichi: ni mchetu ambaye ni dza muhego, ambaye moyowe ni dza chimia na mikonoye ni dza silisili. Mutu ammendzaye Mlungu andadzitivya na mchetu iye, ela mwenye dambi andagbwirwa. ²⁷ Mimi muhubiri nakuambira, higa ndigo nrigomanya

niriphohenda uchunguzi wangu. ²⁸ Náenderera kuendza mambo gago, ela siphahire chitu. Kahi ya alume elufu mwenga náphaha mmwenga tu ariye wa haki, ela kahi ya achetu osi, sionere hata mmwenga ariye wa haki. ²⁹ Lola, hiri ndiro nriromanya kukala Mlungu wamuumba mwanadamu akale wa haki, ela nyo enye nkuhenda gara alondago.

8

¹ Ni ani ariye dza mwenye ikima?

Ni ani amanyaye mana ya chitu?

Ikima nkuhenda uso wa mutu ukang'ala,
na kumuusira usiru.

Ogopha mfalume ukale na raha

² Mimi naamba hivi, Gbwira amuri za mfalume kpwa kukala uwe waapa kpwa Mlungu kukala undahenda hivyo. ³ Usihende wangbwi wa kuuka mbere za mfalume, na usipange kuhenda mai, mana mfalume anahenda vira amendzavyo. ⁴ Neno ra mfalume rina nguvu. Ni ani awezaye kumpinga, akamuza akaamba, "Unahendadze?" ⁵ Agbwiraye malagizo kandaphahwa ni mai, na mutu mwenye ikima anamanya wakati wa sawa wa kuhenda utu. ⁶ Kpwa mana chila chitu china wakatiwe na njiraye, ela mwanadamu analondwa avumirire mashaka makulu. ⁷ Kpwa kukala kamanya ndichomphaha siku zedzazo, mana taphana awezaye kuelewa ndigohendeka. ⁸ Takuna mutu ariye na uwezo wa kuzuwiya roho isituluke; takuna mutu ariye na uwezo kuhusu siku ya kufwa. Wakati wa viha vivyo, takuna kuchimbira, wala uyi

tauweza kutivya mutu auhendaye. ⁹ Náaza sana kuhusu gosi gahendekago phapha tsini ya dzuwa nami nchiona kukala kuna atu ambao nkugayisa ayawao.

Njira za Mlungu tazichunguzika

¹⁰ Nikaona atu ayi anazikpwato, aho ariokala achiinjira na kutuluka phatu phatakatifu, vivi anatogolwa kpwenye mudzi uho arimohenda mai. Gaga nago tagana mana.* ¹¹ Uamuli wa mahendo mai isiphohendwa upesi, moyo wa mwanadamu undakala mairo kuhenda mai. ¹² Dzagbwe enye dambi nkuhenda mai kano gana na akaishi maisha mare, chisha namanya kukala baha aho amuogophao Mlungu, akakamao mbereze. ¹³ Ela mambo ga atu ayi tagandaaphihirato, wala taandakala na maisha mare dza chivurivuri cha dziloni chikalavyo chire. Kpwa mana taaogopha Mlungu.

¹⁴ Kuna chitu chanjina ambacho tachina mana phapha duniani nacho ni hichi: atu a haki kuhenderwa dza atu ayi afwahavyo kuhenderwa, na atu ayi kuhenderwa dza atu a haki afwahavyo kuhenderwa. Nami nchiamba kukala gago nago tagaeleweka. ¹⁵ Kpwa hivyo naona baha kudziburudisha, mana takuna chochosi chiricho bora phapha tsini ya dzuwa kuriko kurya, kunwa na kuburudika. Kpwa njira iyo mutu anaweza kudziburudisha na mapato ga kaziye wakati wa maishage arigojaliwa ni Mlungu phapha tsini ya dzuwa.

* **8:10** 8:10 Msitari uhu ni mufu kuutafusiri mana Chieburania tachiwazi.

¹⁶ Chila mara nriphodzilavya kuendza ikima na kuona gahendekago phapha duniani, náona kukala mutu anaweza kukosa usingizi usiku na mutsi. ¹⁷ Namanya kukala takuna mwanadamu awezaye kuelewa gahendwago ni Mlungu phapha tsini ya dzuwa. Mwanadamu anaweza kuhenda chadi cha kugachunguza, ela kandagaelewa. Hata atu alachu anaweza kudzikarya kukala anamanya, ela kpweli ni kukala, taamanya.

9

Chila mutu andafwa

¹ Náririkana sana kuhusu gago gosi, nchi-
 manya kukala mahendo ga atu enye ikima na
 enye haki ga mikononi mwa Mlungu. Ela takuna
 amanyaye ichikala mahendo ga atu hinya gan-
 dakubaliwa au gandaremewa (ndiphokusanyika
 mbere za Mlungu siku ya uamuli.) ² Atu osi
 mwisho wao ni mmwenga na mambo mai na
 manono ganaphaha chila mmwenga; enye haki
 na asio a haki, atu anono na atu ayi, mutu swafi
 na ariye najisi, ye alavyaye sadaka na asiyelavya
 sadaka. Mutu mnono ni sawa-sawa na mwenye
 dambi, na aapaye a sawa na aogophaye kuapa.
³ Dzambo ra kukala atu osi mwisho wao ni
 mmwenga ni dzii sana. Ndiyo mana atu taana
 makini kuhenda manono, badalaye nkuamua
 kuishi dza atu a koma, kpwa kukala taana
 kuluphiro. Mana mwisho andafwa. ⁴ Ela ariye
 moyo, achere na kuluphiro, hata diya ririro
 moyo rina baha kuriko simba wa kufwa. ⁵ Kpwa

sababu ario moyo anamanya kukala andafwa, ela atu a kufwa taamanya rorosi, wala taana maripho tsona. Mana takuna aatambukiraye tsona. ⁶ Mendzwa yao, tsukizi zao na wivu wao, vyosi vyaangamika phamwenga na nyo enye. Nao taandashiriki tsona kahi ya chitu chochosi phapha tsini ya dzuwa.

⁷ Vivi enderera kurya chakuryacho kpwa raha, chisha unwe uchio kpwa kuhererwa, mana gaga ganamuhamira Mlungu.

⁸ Vwala mavwazi gakukuajiza chila wakati na udzipake manukato.

⁹ Ishi na ufurahie maisha phamwenga na mcheo ummendzaye wakati wosi wa maishago mafupi, ambago Mlungu wakupha phapha tsini ya dzuwa. ¹⁰ Chochosi ndichojaliwa kuchihenda, chihende kpwa mkpwotseo wosi, mana kuko kuzimu uphiyako takuna kazi, wala ushuri, wala marifwa wala ikima.

¹¹ Tsona, nkedzamanya kukala enye mairo sio ashindao chila wakati kpwenye mashindano ga mairo. Na hata enye mikotse sio ashindao vihani chila wakati. Enye ikima wakati wanjina nkukosa chakurya, kukala na ufahamu taimanisha kuongokerwa, na kukala na ilimu taimanisha kupendelewa phapha tsini ya dzuwa. Ela, wakati na bahati nikuaphaha osi. ¹² Mana mwanadamu kamanya wakatiwe undafika rini. Iye nkuphahwa ni wakati mui gafula dza ng'onda agbwirwavyo ni nyavu na dza nyama a mapha agbwirwavyo ni mihambo.

Baha ikima kuriko uzuzu

- ¹³ Piya naona mfwano wanjina urionifwahirira, wa mutu yekala na ikima phapha tsini ya dzuwa.
- ¹⁴ Kpwakala na mudzi mdide uriokala na atu achache. Mfalume mmwenga mwenye nguvu, achedza achiuzangira na achiudzengera ukuta wa mtsanga. ¹⁵ Mumo mudzini mwakala na mchiya mwenye ikima, naye kpwa ikimaye wautivya nyo mudzi. Ela takuna yemtambukira.
- ¹⁶ Kpwa hivyo naamba, ikima ni nono kuriko nguvu, ela ikima ya mchiya inaberwa na manenoge tagagbwirwa.
- ¹⁷ Baha kuphundza maneno ga pore ga mwenye ikima,
kuriko kuphundza kululu za mfalume kahi ya azuzu.
- ¹⁸ Ikima ni bora kuriko silaha za viha,
ela kosa ra mutu mmwenga rinaweza kubananga mambo manji manono.

10

- ¹ Dza maindzi ga kufwa gavundisavyo mafuha ga kunukato
uzuzu mchache nkuangamiza ikima na ishima.
- ² Moyo wa mutu wa ikima nkumlongoza kuhenda mambo manono
ela moyo wa mzuzu nkumuhenda akosere.
- ³ Mzuzu nkukosa achili hata napho a njirani,
na kuonyesa chila mmwenga kukala iye ni mzuzu.
- ⁴ Mkpwuluo achikureyera, usiriche kazi kpwa riro,
mana uporeo unaweza kukuhenda ukafutirwa makosa makulu.

⁵ Kuna uyi wanjina nriouona phapha tsini ya dzuwa. Afalume na atawala nkuhenda makosa makulu, ⁶ anaphoapha azuzu vyeo vya dzulu na kupuza matajiri. ⁷ Nikaona atumwa akapanda dzulu ya farasi, na akulu ananyendeka na magulu dza atumwa.

⁸ Atsimbaye dibwa anaweza kuvoromoka mumo ye mwenye,
na abomolaye ukuta anaweza kuondzwa ni nyoka.

⁹ Atsongaye mawe ganaweza kumlumiza mwenye,
na aahulaye mbao zinaweza kumlumiza.

¹⁰ Mutu ahumiraye mbadzo ambayo taikanolwa, nkuhumira mkpwotse munji.
Ela ikima ichihumirwato nkumuhenda mutu aongokerwe.

¹¹ Kuumira mihaso ya kuzuwiya usiondzwe ni nyoka
kuna fwaida yani napho nyoka ikakuondza kare.

¹² Maneno ga mutu mwenye ikima gana chibali; ela mzuzu nkubanangbwa ni manenoge.

¹³ Mazungumuzoge nkuandza na uzuzu,
na mwishirowe kukala uyi na koma zenye,

¹⁴ naye karemwa kugomba.

Takuna awezaye kumanya ndigohendeka,
takuna awezaye kumuambira ndigohendeka bada ya kufwa.

¹⁵ Mzuzu nkuremwezwa ni kazi ndide,
hata asimanye njira ya kuphiira mudzini.

- 16 Shauriyo uwe tsi, ambaye mfalumeo ni baro-
baro,
na vilongozio anahenda sharee ligundzu.
- 17 Baha uwe tsi, uriye mfalumeo ni wa chivyazi
cha chifalume,
na vilongozio anahenda sharee wakati wa
sawa
ili aphahe nguvu wala si kpwa sababu ya
ulevi.
- 18 Kpwa sababu ya uvivu, paa ra nyumba
nkuhopa,
na kpwa kudzisagarira bure, nyumba nku-
vudza.
- 19 Sharee nkuhendwa kpwa sababu ya kudzibu-
rudisha,
uchi nkuchangamusha maisha,
ela pesa ndiyo suluhisho ra chila chitu.
- 20 Usimlani mfalume hata kahi za maazogo,
usimlani tajiri hata uchikala mwako chum-
bani.
- Mana nyama wa mapha anaweza kuhala
kauliyo,
au chiumbe cha kuuruka chikaphirika
habari.

11

Fwaida ya kukala na chadi

- 1 Tsupha chakuryacho madzini,
nawe bada ya siku nyinji undachiphaha
tsona na zaidi.
- 2 Ganyira mali uriyo nayo atu sabaa au hata
anane,
mana kumanya tsi indaphahwa ni shaka
rani.

³ Maingu gachiodzala madzi,
mvula nkunya duniani.

Na muhi uchigbwa kulola uphande wa mwakani
au uphande wa vurini,
phapho ugbwapho ndipho ndipholala.

⁴ Alolaye phepho, kandaphanda,
na alolaye maingu kandavuna.

⁵ Uwe kumanya ni wakati wani phepho nku-
galuza riphiyako. Piya kumanya mwana aumb-
wavyo ndanini mwa nine. Kpwa hivyo kuweza
kumanya chila kazi ihendwayo ni Mlungu, iye
ahendaye chila chitu.

⁶ Phanda ligundzu na uphande dziloni, mana
kumanya ni mbeyu ziphi ndizomerato, ichikala
ni hizi au hizi, au ichikala zosi zindavyala
vinono.

Ushauri kpwa anache na atumia

⁷ Kukala moyo kunahama. Kuona mwanga wa
dzuwa nkunono.

⁸ Mutu achiishi miaka minji, naahamirwe ni
gosi. Ela naatambukire kukala siku mbii zin-
dakala nyinji, na kukala mambo gosi ndigokp-
wedza siku zedzazo tagana mana.

⁹ We barobaro hamirwa ni ubarobaroo na
moyoo ukuphe raha siku za ubarobaroo. Lunga
moyoo umendzavyo na chinacholondwa ni mat-
sogo. Ela umanye kukala Mlungu andakuamula
kulengana na vira urivyoishi.

¹⁰ Usa utsungu mwako moyoni na utundze
afya ya mwirio mana ubarobaro na nyere nyiru
nkuyaya upesi.

12

¹ Mtambukire muumbao wakati uchere barobaro kabila ya siku za tabu tazidzangbwekpwedza, ndiphotambukira kukala takuna wakati tsona wa kudziburudisha. ² Kabila mwanga wa dzuwa, mwezi na nyenyezi kukala jiza kpwako, nawe ukaona vurungu-vurungu avi kuna maingu ga mvula. ³ Mtambukire kabila arindzi a nyumba taadzangbwekakama, enye mkpwotse taadzangbwenyendeka kuzamazama, asagao taadzangbwericha kusaga kpwa kukala ni achache na atsungurirao madirishani taadzangbweshindwa ni kuona. ⁴ Mtambukire kabila miryango ya njira kulu taidzangbwefungbwa, na sauti ya lala taidzangbwephunguka. Wakati ambapho undakala kusikira vinono sauti za mawira ela undalamuswa ni sauti ya nyama wa mapha. ⁵ Wakati ndiphokala unaogopha kukpwera dzulu, na kunyendeka barabarani, kundakala ni hatari kpwako. Wakati mlozi ndiphobumula maruwa, bandzi ndiphoshindwa ni kuuruka na hamu kusira. Mana undauya kpwenye nyumbayo ya kare na kare na arizi andazunguluka mo barabarani wakati wa mazishigo. ⁶ Mtambukire muumbao kabila ya uzi wa feza kudoka, au liga ra zahabu kuvundzika. Usigodze hadi nyungu ya madzi na roda ikavundzika pho chisimani. ⁷ Mana hiphho ndiphho vumbi rindauya mtsangani na roho imuuyire Mlungu ariyeiumba. ⁸ Muhubiri anaamba, "Takuna rinarodumu tsetsetse. Gosi ganatsapa."

Maneno ga mwisho ga Muhubiri

⁹ Phahi zaidi ya kukala na ikimaye, muhubiri waafundza atu marifwa. Wapima, achichunguza na kutunga misemo minji. ¹⁰ Muhubiri walonda kuphaha maneno ga kuhama, achiandika maneno ga kpweli tuphu.

¹¹ Misemo ya alachu ni dza mlawa wa kutsungira ng'ombe. Misemo yokusanywa phamwenga ni mrisa ni dza misumari yokotwa kpwa nguvu.

¹² Zaidi ya gago mwanangu, manya kukala kuandika vitabu takuna mwisho na kusoma sana kunaremweza mwiri.

¹³ Bada ya higo gosi, mino namarigiza hivi: Muogopheni Mlungu, chisha mlunge malagizo kpwa kukala gago ndigo ga lazima kpwa mwanadamu. ¹⁴ Mana Mlungu andaamula mahendo gosi, hata go gahendwago chisiri-siri, gakale manono au mai.

Digo
Chidigo: Digo (Bible)

copyright © 2019 Bible Translation and Literacy

Language: Digo (Chidigo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
bab7eb71-e774-512d-9543-5878c28ca63b